

Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Kristin Hannah

The Four Winds

Copyright © 2021 by Visible Ink Corporation.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2024

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

UREDNIK

Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA

Lidija Cenić

DIZAJN KORICA

Siniša Subotić

SLOG I PRELOM

Studio Znak

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum, imprint Stela

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2024

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

ČETIRI VETRA

KRISTIN HANA

Prevela sa engleskog
Jelena Brborić

Stela

Tata, ova je za tebe.

PROLOG

Nada je novčić koji nosim sa sobom: američki peni, poklon čoveka koga sam zavolela. Bilo je trenutaka tokom mog putovanja kad sam se osećala kao da su taj peni i ono što predstavlja jedino što me vuče da nastavim dalje.

Došla sam na Zapad u potrazi za boljim životom, ali su siromaštvo, poteškoće i pohlepa moj američki san pretvorili u noćnu moru. Ovih poslednjih nekoliko godina bile su vreme oskudice: Poslova. Domova. Hrane.

Zemlja koju smo voleli urotila se protiv nas, slomila nas je, čak i tvrdoglave starce naviknute da pričaju o vremenu i da jedni drugima čestitaju na obilnoj letini. *Ovde se muškarac mora boriti da bi zaradio za život*, govorili su jedni drugima.

Muškarac.

Uvek je tu reč o muškarcima. Činilo se da kuvanje, čišćenje, rađanje dece i brigu o vrtu smatraju nevažnim. Ali mi, žene iz Velikih ravnica, takođe smo radile od svitanja do zalaska sunca, rintale smo na pšeničnim poljima sve dok ne bismo postale suve i spržene kao zemlja koju smo volele.

Ponekad kad zatvorim oči kunem se da i dalje mogu da okusim prašinu.

1921.

Naneti štetu zemlji znači naneti štetu sopstvenoj deci.

– Vendel Beri, farmer i pesnik

1.

Elsa Volkot je godinama živela u nametnutoj samoći, čitajući izmišljene avanture i zamišljajući drugačije živote. U svojoj samotnoj sobi, okružena romanima koji su joj postali prijatelji, ponekad se usušivala da mašta o sopstvenoj avanturi, ali ne često. Njena porodica joj je neretko ponavljala da je bolest koju je preležala u detinjstvu preobratiła njen život učinivši ga krhkim i usamljenim, i kada se dobro osećala, verovala je u to.

Kada se pak osećala loše, kao danas, znala je da je oduvek bila neprihvaćena u sopstvenoj porodici. Rano su naslutili njene nedostatke, primetili da se ne uklapa. Neprekidno neodobravanje za sobom povlači izvestan bol; osećaj da smo izgubili nešto neimenovano, nepoznato. Elsa ga je preživela zahvaljujući tome što je bila tiha, što nije zahtevala niti pokušavala da osvoji njihovu pažnju, zahvaljujući tome što je prihvatila činjenicu da je vole, ali da im se ne sviđa. Toliko se navikla na bol da ju je retko kad primećivala. Znala je da ona nema nikakve veze s bolešću kojoj se njeno neprihvatanje obično pripisivalo.

Ali sada dok je sedela u salonu, u svojoj omiljenoj stolici, zatvorila je knjigu koju je držala u krilu i razmišljala o njemu. *Doba nevinnosti* je probudilo nešto u njoj, oštro ju je podsetilo na prolazak vremena.

Sutra joj je rođendan.

Dvadeset pet godina.

Mlada po mnogo čemu. To su bile godine u kojima su muškarci pili domaći džin, neoprezno vozili, slušali regtajm i plesali sa ženama u *charlston* haljinama i s trakama na glavama.

Za žene je pak bilo drugačije.

Žene su počinjale da gube nadu nakon dvadesetog rođendana. Nakon dvadeset drugog, u gradu i crkvi počinjala su govorkanja, kao i dugi, tugaljivi pogledi. Do dvadeset petog rođendana kocka je već bila bačena. Neudata žena je postajala usedelica. Govorili su da je „ostala na polici”, odmahujući glavom i cokćući nad propuštenim prilikama. Ljudi su se obično pitali *kako je do toga došlo*, zbog čega je sasvim pristojna devojka iz dobre porodice ostala usedelica. U Elsinom slučaju to su pak svi znali. Mora da su je smatrali gluvom da tako pričaju o njoj. *Sirotica. Mršava kao drška od metle. Ni približno lepa kao njene sestre.*

Lepota. Elsa je znala da je to srž svega. Ona nije bila privlačna žena. Kada se najbolje osećala, kada je na sebi imala svoju najlepšu haljinu, neki neznanac bi za nju mogao pomisliti da je naočita, ali ništa više od toga. Bila je „previše” svega: previše visoka, previše vitka, previše bleđa, previše nesigurna u sebe.

Elsa je prisustvovala venčanju obeju svojih sestara. Ni jedna ni druga je nisu pozvale da s njima stoji pred oltarom, a Elsa je to razumela. Visoka gotovo metar osamdeset, bila je viša od mladoženja; upropastila bi im fotografije, a Volkotovima je imidž bio najbitniji od svega. Njeni roditelji su mu pridavali više značaja nego bilo čemu drugom.

Nije bilo potrebno biti genije kako bi se sagledao Elsin životni put i zavirilo u njenu budućnost. Ostaće tu, u roditeljskom domu u Rok roudu, gde će se o njoj starati Marija, kućna pomoćnica koja je oduvek bila zadužena za njihovo domaćinstvo. Jednog dana kad Marija ode u penziju, Elsa će preuzeti brigu o roditeljima, a zatim, kad ni njih više ne bude, ostaće sama.

A čime će moći da se pohvali na kraju svog života? Čime će biti obeleženo vreme koje je provela na ovoj zemlji? Ko će je pamtiti i po čemu?

Zatvorila je oči i dopustila da joj se prišunja poznati, dugogodišnji san: zamislila je sebe kako živi negde drugde. U sopstvenom domu. Mogla je da čuje smeh svoje dece. *Sopstvene* dece.

Život, a ne obično bivstvovanje. To je bio njen san: svet u kojem njen život i njeni izbori ne bi bili zapečaćeni reumatskom groznicom koju je preležala sa četrnaest godina, život u kojem bi otkrila dosad skrivenu snagu, u kojem joj se ne bi sudilo samo na osnovu fizičkog izgleda.

Ulazna vrata su se uz tresak otvorila i njena porodica je pohrlila u kuću. Kretali su se kao i uvek, čavrljajući i smejući se. Njen otac na čelu, rumen od pića, njene prelepe mlađe sestre Šarlot i Suzana, poput labudovih krila levo i desno od njega, njena elegantna majka iza njih, u razgovoru sa svojim zgodnim zetovima.

Njen otac je zastao. „Elsa?“, pitao je. „Zašto si i dalje budna?“

„Želela sam da razgovoram s tobom.“

„U ovo doba?“, pitala je njena majka. „Zajapurena si. Da nemaš možda groznicu?“

„Mama, već godinama nisam imala groznicu. Znaš to.“ Elsa je ustala, sklopila šake i zagledala se u svoju porodicu.

Sada, pomislila je. Morala je to da učini. Nije smela ponovo da izgubi hrabrost.

„Tata.“ Reč je prvi put izgovorila previše tiho da bi je on čuo, pa je pokušala ponovo, povisivši ton. „Tata.“

Pogledao ju je.

„Sutra punim dvadeset pet godina“, rekla je Elsa.

Njena majka je izgledala kao da joj je to podsećanje zasmetalo. „Znamo mi to, Elsa.“

„Da, naravno. Prosto želim da kažem da sam donela jednu odluku.“

Porodica se stišala.

„Ja... Postoji koledž u Čikagu na kojem se izučava književnost i koji prima žene. Želim da pohađam nastavu...“

„Elsinor“, rekao je njen otac. „Šta će tebi obrazovanje? Bila si previše bolesna da i školu završiš. Ta zamisao je suluda.“

Bilo je teško stajati tamo i videti svoj poraz u tolikom broju očiju. *Bori se za sebe. Budi hrabra.*

„Ali tata, ja sam odrasla žena. Nisam bila bolesna od svoje četrnaeste godine. Verujem da je doktorova dijagnoza bila... brzopleta. Sada sam dobro. Zaista. Mogla bih da postanem učiteljica. Ili spisateljica...”

„Spisateljica?”, pitao je tata. „Da nemaš možda neki talenat s kojim mi ostali nismo upoznati?”

Sasekao ju je pogledom.

„Možda”, rekla je slabašno.

Tata se okrenuo prema Elsinoj majci. „Gospodo Volkot, dajte joj nešto za smirenje.”

„Ali tata, ja uopšte nisam histerična.”

Elsa je znala da je sve gotovo. Ovo nije bila bitka iz koje je mogla izaći kao pobjednik. Bilo joj je suđeno da bude tiha i da se kloni pogleda, a ne da izađe u svet. „Dobro sam. Idem na sprat.”

Okrenula je leđa članovima svoje porodice, a niko od njih je više nije gledao sad kad je priča završena. Nekako je nestala iz sobe, umela je da iščezne.

Poževela je da nikad nije pročitala *Doba nevinosti*. Čemu je mogla da posluži tolika neizrečena čežnja? Ona se nikada neće zaljubiti, nikada neće imati sopstveno dete.

Dok se pela uz stepenice, iz prizemlja se začula muzika. Slušali su muziku na novom *vikrola* gramofonu.

Zastala je.

Sidi dole, privuci sebi stolicu.

Naglo je zatvorila vrata svoje spavaće sobe, prigušivši muziku odozdo. Znala je da tamo ne bi bila dobrodošla.

Zagledala se u sopstveni odraz u ogledalu iznad umivaonika. Njeno blede lice izgledalo je kao da su ga nečije grube šake razvukle i oblikovale šiljatu bradu. Njena duga, svilenkasta plava kosa bila je tanka i ravna u vreme kad su talasi bili u modi. Majka joj nije dozvolila da je skрати po tadašnjoj modi rekavši da bi kratka kosa izgledala još gore. Sve je u vezi sa Elsom bilo bezbojno, isprano, osim njenih plavih očiju.

Uključila je lampu na svom noćnom stočiću i podigla s njega jedan od svojih najdragocenijih romana.

Fani Hil.

Elsa se zavukla u krevet i izgubila u skandaloznoj priči, osetila je zastrašujuću, grešnu potrebu da se dodiruje i zamalo joj se prepustila. Žudnja koju su u njoj izazivale reči bila je gotovo nepodnošljiva; fizički bol izazvan čežnjom.

Zatvorila je knjigu, osećajući se još odbačenije nego kad ju je otvorila. Nespokojno. Nezadovoljeno.

Ukoliko uskoro nešto ne uradi, nešto drastično, budućnost joj se neće razlikovati od sadašnjosti. Provešće čitav život u ovoj kući, i danju i noću obeležena deset godina ranije preležanom bolešću i fizičkom neprivlačnošću kojoj nije bilo pomoći. Nikada neće spoznati uzbudljivi muški dodir niti uživanje koje proizlazi iz deljenja kreveta s nekim. Nikad u zagrljaju neće držati sopstveno dete. Nikad neće imati sopstveni dom.

Te noći Elsu je morila čežnja. Narednog jutra je znala da nešto mora da uradi da promeni svoj život.

Ali šta to?

Nisu sve žene prelepe niti čak lepe. Drugi ljudi su preležali groznice u detinjstvu i zatim uspeli da vode ispunjene živote. Prema njenoj proceni, šteta naneta njenom srcu bila je obična medicinska pretpostavka. Ono nikad nije preskakalo niti joj je ikad dalo povoda za brigu. Bilo joj je potrebno da veruje da ima petlju iako to nikada nije ispitano niti dokazano. Kako bi inače iko mogao sa sigurnošću da zna? Nikad joj nije bilo dozvoljeno da trči, ili da se igra, ili da pleše. Sa četrnaest godina su je primorali da napusti školu, pa nikada nije imala momka. Najveći deo života provela je u svojoj sobi, čitajući izmišljene avanture, izmišljajući priče, sama upotpunjujući sopstveno obrazovanje.

Napolju mora da ima prilika, ali gde bi ona mogla da ih nađe?

Biblioteka. Knjige sadrže odgovore na sva pitanja.

Namestila je krevet i prišla umivaoniku da začešlja plavu kosu, dugu do pojasa, s razdeljkom na jednoj strani, i da je uplete u kiku,

a onda je obukla jednostavnu plavu haljinu od krepa, svilene grilonce i crne cipele s visokom petom. Odeću je upotpunila šeširom, kožnim rukavicama i tašnom.

Sišla je niz stepenice, zahvalna što joj majka još spava u te rane sate. Mami se nije sviđalo da se Elsa zamara ičim osim odlascima u crkvu, gde bi uvek zamolila prisutne vernike da se pomole za Elsinu zdravlje. Elsa je popila šolju kafe i zakoračila u sunčano majsko jutro.

Dalhart, jedan od najsevernijih gradova Teksasa koji se prostirao pred njom, budio se na jarkom suncu. Duž drvenog šetališta otvarala su se vrata, znakovi „zatvoreno” okretani su ka unutra. Iza grada, pod ogromnim plavim nebom beskonačno su se protezale Velike ravne, prostranstva plodne obradive zemlje.

Dalhart je bio središte okruga, a ovo je bilo doba ekonomskog prosperiteta. Otkad je železnička pruga koja je spajala Kansas s Novim Meksikom preusmerena ovuda, Dalhart se proširio. Novi vodotoranj dominirao je panoramom. Velik rat je pretvorio ove hektare u rudnik pšenice i kukuruza. *Pšenica će izvojevati rat*, bio je slogan koji je farmere i dalje ispunjavao ponosom. Oni su dali svoj doprinos.

Traktori su se pojavili na vreme da olakšaju život, a rodne godine – godine kiša i visokih cena – farmerima su pružile priliku da obrađuju više zemlje i uzgajaju više pšenice. Suša iz 1908. godine, o kojoj su stari ljudi dugo vremena pričali, gotovo da je bila zaboravljena. Kiša je već godinama redovno padala, obogativši čitav grad, a najviše od svih njenog oca, koji je primao i keš i menice za zemljoradničku opremu koju je prodavao.

Farmeri su se ovog jutra okupili ispred restorana da razgovaraju o ceni useva, a žene su vodile decu u školu. Svega nekoliko godina ranije, na ulicama su se mogla videti kolica s konjskom vučom; a sada su automobili klizili u zlatnu, blistavu budućnost, uz trubljenje i dim. Dalhart je bio gradić dobrotvornih društvenih okupljanja, kadrila i jutarnjih nedeljnih službi i velikom brzinom se pretvarao u veliki grad. Naporan rad i složni stanovnici iz zemljišta su izvlačili dobre živote.

Elsa je zakoračila na šetalište uz Glavnu ulicu. Daske pod njenim nogama neznatno su se ugibale pri svakom koraku, dajući joj utisak

da poskakuje. Nekoliko saksija sa cvećem visilo je s nadstrešnica prodavnica, stvarajući mrlje preko potrebne boje. Gradski savez za ulepšavanje brižno se o njima starao. Prošla je pored Gradske štedionice i novog „Fordovog” prodajnog salona. I dalje ju je čudila pomisao da čovek prosto može da ušeta u radnju, izabere automobil, a zatim se u njemu istog dana odveze kući.

Pored nje su se otvorila vrata jedne radnje, a vlasnik gospodin Herst je iz nje iskoračio s metlom u ruci. Rukavi su mu bili zasukani, otkrivali su mišićave podlaktice. Nos nalik hidrantu, zdepast i zaobljen, isticao se na rumenom licu. On je bio jedan od najbogatijih ljudi u gradu. Posedovao je prodavnicu, restoran, frižider sa sladoledom i apoteku. Samo su Volkotovi u gradu živeli duže od njega. I oni su bili treća generacija Teksašana i time su se dičili. Elsin voljeni deka Volter sebe je nazivao Teksaskim rendžerom do dana svoje smrti.

„Zdravo, gospođice Volkot”, rekao je vlasnik radnje i sklonio malobrojne preostale vlasi kose s rumenog lica. „Izgleda da ćemo imati divan dan. Jeste li krenuli u biblioteku?”

„Da”, odgovorila je ona. „Kuda drugde?”

„Stigla mi je nova crvena svila. Prenesite to svojim sestrama. Od nje bi se mogla sašiti fina haljina.”

Elsa se zaustavila.

Crvena svila.

Nikad nije nosila crvenu svilu. „Pokažite mi je. Molim vas.”

„Ah! Pa naravno. Mogli biste da ih iznenadite.”

Gospodin Herst ju je uvukao u radnju. Gde god bi usmerila pogled, Elsa je videla boje: kutije pune graška i jagoda, gomile sapuna od lavande, svaki komad pojedinačno upakovan u papir, vreće brašna i šećera, tegle kiselih krastavaca.

Sproveo ju je kroz redove porcelana, srebrnine, šarenih stolnjaka i kecelja prema hrpi tkanina. Počeo je da rovari po njoj da bi potom izvukao parče tamnocrvene svile.

Elsa je skinula svoje kožne rukavice, položila ih u stranu i posegnula za svilom. Nikada nije dotakla nešto tako mekano. A danas *jeste* njen rođendan...

„Uz Šarlotin ten...”

„Uzeću je”, rekla je Elsa. Da nije možda preterano naglasila to *ja* u uzeću? Da. Mora da jeste. Gospodin Herst ju je čudno gledao.

Gospodin Herst je zapakovao tkaninu u pakpapier, pričvrstio paket kanapom i predao joj ga.

Elsa se spremala da izađe iz radnje kad joj se pogled zaustavio na blistavosrebrnom rajfu optočenom biserima. Bio je to baš onakav ukras kakav bi mogla nositi grofica Olenska u *Danima napuštenosti*.

Elsa se iz biblioteke vratila kući čvrsto privijajući uz grudi svilu umotanu u pakpapier.

Otvorila je kitnjastu crnu kapiju i zakoračila u svet svoje majke – orezanu baštu punu mirisnog jasmína i ruža. U dnu staze ograđene baštenskom živicom izdizao se veliki dom Volkotovih koji je njen deda izgradio za voljenu ženu neposredno nakon građanskog rata.

Elsi je deda i dalje svakodnevno nedostajao. On je bio bučan muškarac, sklon piću i kavgama, koji ju je pak bezrezervno voleo. Godinama je oplakivao smrt svoje žene. Pored Else, on je bio jedini član porodice Volkot koji je voleo da čita i često se zauzimao za nju u porodičnim raspravama. *Nemoj se brinuti o smrti, Elsa. Brini se o tome da li zaista živiš. Budi hrabra.*

Od njegove smrti niko joj ništa slično nije rekao i on joj je sve vreme nedostajao. Njegove priče o ranim godinama bezakonja u Teksasu, Laredu, Dalasu i Ostinu i u Velikim ravnicama ubrajala je u svoje najlepše uspomene.

On bi joj sigurno rekao da kupi crvenu svilu.

Mama je podigla pogled sa svojih ruža, bacila unazad svoj novi šešir za sunce i rekla: „Elsa, gde si to bila?”

„U biblioteci.”

„Trebalo je da pustiš tatu da te odveze. Šetnja do tamo je previše naporna za tebe.”

„Dobro sam, mama.”

Za ime božje. Ponekad je izgledalo kao da žele da se ona oseća loše.

Elsa je čvršće stegnula upakovanu svilu.

„Idi da prilegneš. Postaje vruće. Zamoli Mariju da ti napravi limunadu.” Mama se vratila svom cveću, sekla ga je i polagala u pletenu korpu.

Elsa je krenula prema ulaznim vratima i zakoračila u senovitu unutrašnjost svog doma. Kad god bi bio najavljen vreo dan, navlačeni su svi zastori. U ovom delu države to je za sobom povlačilo mnogo zamračenih dana. Zatvorivši vrata za sobom, čula je Mariju kako u kuhinji pevuši na španskom.

Elsa se provukla kroz kuću i popela uz stepenice u svoju sobu. Tamo je odmotala pakpapir i zagledala se u jarku tamnocrvenu svilu. Osetila je snažan poriv da je dotakne. Njena mekoća je na nju imala umirujuće dejstvo, podsećala ju je na traku koju je kao dete držala dok je sisala palac.

Može li ona to da uradi, tu ludost koja joj je odjednom ispunjavala um? Počinjala je od fizičkog izgleda...

Budi hrabra.

Elsa je uhvatila pramen svoje kose, dugačke do struka, i odsekla ga u visini brade. Osetila se pomalo neuravnoteženo, ali je nastavila da seče sve dok pôd oko njenih nogu nisu prekrili dugački pramenovi svetloplave kose.

Neko je pokucao na vrata, uplašivši Elsu do te mere da je ispustila makaze. Bučno su pale na toaletni stočić.

Vrata su se otvorila. U sobu je ušetala njena majka, ugledala je Elsinu odrezanu kosu i ukopala se u mestu. „Šta si to učinila?”

„Samo sam htela...”

„Iz kuće nećeš izaći sve dok ti ne izraste. Šta bi rekao svet?”

„Mama, mlade žene danas nose paž frizure.”

„Ne pristojne mlade žene, Elsinor. Doneću ti šešir.”

„Samo sam želela da budem lepa”, rekla je Elsa.

Sažaljenje u majčinom pogledu bilo je više nego što je mogla da podnese.

2.

Elsa se danima skrivala u svojoj sobi uz izgovor da se ne oseća dobro. Istina je pak bila da nije imala snage da se suoči sa ocem, da mu otkrije neravnomerno ošišanu kosu i potrebu koja se iza nje krila. Isprva je pokušala da čita. Oduvek je u knjigama nalazila utehu; romani su joj pružali prostor u kojem je mogla da bude smela, hrabra i lepa, barem u sopstvenoj mašti.

Međutim, crvena svila joj je šaputala, dozivala ju je, sve dok napokon nije odložila knjige i počela da pravi šnit za haljinu od novinskog papira. Kad je jednom to obavila, nije imalo smisla zaustaviti se na tome, tako da je iskrojila tkaninu i počela da šije, čisto rasonode radi.

Dok je šila, osetila je kako se u njoj javlja neobično osećanje: nada.

Naposletku je u subotu uveče u rukama imala završenu haljinu. Predstavljala je oličenje velegradske mode – gornji deo je bio „V” izreza i spuštenog struka, nejednake dužine, moderna i smela. Haljina za tip žene koja čitave noći pleše i nema ama baš nijednu brigu. Namiguše, tako su ih nazivali. Mlade žene koje su se razmetale sopstvenom nezavisnošću, koje su pile brlju i pušile cigarete, i plesale u haljinama koje su im otkrивale noge.

Osećala je potrebu da je barem proba, čak i da je nikad ne obuče izvan ova četiri zida.

Istuširala se, obrijala noge i navukla svilene grilonke. Navila je vlažnu kosu na viklere u nadi da će stvoriti kakve-takve talase. Dok joj se kosa sušila, ušunjala se u majčinu sobu i pozajmila malo kozmetike iz njenog nesesera. Odozdo se čula muzika s *viktrole*.

Na kraju je očešljala blago talasastu kosu i stavila glamurozni rajf. Obukla je haljinu koja je lebdela oko nje, laka poput oblaka. Neravnomerni krajevi haljine isticali su dužinu njenih nogu.

Približila se ogledalu i oivičila svoje plave oči crnom olovkom za oči, i nanela malo bledoružičastog pudera na izražene jagodice. Crveni karmin učinio je da joj usne deluju punije, baš kao što su ženski časopisi uvek obećavali.

Zagledala se u svoj odraz u ogledalu i pomislila: *O bože, gotovo da sam lepa.*

„Možeš ti to”, rekla je samoj sebi. *Budi hrabra.*

Iskoračila je iz sobe i dok je silazila niz stepenice osetila je iznenađujući nalet samopouzdanja. Čitavog života su joj ponavljali da je neprivlačna. Ali ne i sada...

Njena majka ju je prva primetila. Lupila je tatu dovoljno snažno da ga natera da podigne pogled s *Farmerskog žurnala*.

Namrštio se. „Šta to imaš na sebi?”

„Ja... ja sam je sašila”, odgovorila je Elsa nervozno kršeći ruke.

Tata je naglo zatvorio *Farmerski žurnal*. „Tvoja kosa. Blagi bože. A tek ta haljina dostojna nekakve bludnice. Vрати se u svoju sobu da se ne bi još više obrukala.”

Elsa se obratila za pomoć majci. „Ovo je najnovija moda...”

„Ne za pobožne devojke, Elsinor. Vide ti se *koleni*. Nije ti ovo Njujork.”

„Idi”, rekao je tata. „Smesta.”

Elsa je htela da ga posluša. Onda je pak razmislila o tome šta će to, ukoliko ga posluša, za nju značiti i ukopala se u mestu. Deda Volt bi joj rekao da ne odustane.

Naterala se da podigne bradu. „Večeras idem u ‘Spikizi’ da slušam muziku.”

„Ne dolazi u obzir”, rekao je tata i pridigao se. „Ja ti to zabranjujem.”

Elsa je pojurila prema vratima. Plašila se da će, ukoliko uspori, sa-
svim stati. Izletela je napolje i nastavila da trči, ne obazirući se na gla-
sove koji su je dozivali. Nije stala sve dok joj nije ponestalo vazduha.

U gradu, „Spikizi” je bio ušuškan između stare konjušnice, koja
je sada u novom dobu automobila bila zatvorena, i pekare. Otkad je
Osamnaesti amandman ratifikovan i prohibicija otpočela, gledala je
i žene i muškarce kako nestaju iza drvenih vrata. I, suprotno mišlje-
nju njene majke, mnoge mlade žene bile su obučene baš kao Elsa.

Sišla je niz drvene stepenice, zaustavila se ispred zatvorenih vrata i
pokucala. Otvorio se prorez koji do tog trenutka nije primetila i u nje-
mu se pojavio par razrokih očiju. Kroz otvor su se provlačili klavirska
džez melodija i dim cigarete. „Lozinka”, rekao je njoj poznati glas.

„Lozinka?”

„Gospođice Volkot. Da se niste izgubili?”

„Nisam, Frenk, uzelela sam se malo muzike”, rekla je, ponosna na
sebe što zvuči tako staloženo.

„Vaš stari bi me pošteno izlemao ukoliko bih vas pustio unutra.
Idite kući. Nema razloga da devojka poput vas luta ulicama tako
obučena. Iz toga mogu proizaći samo nevolje.”

Prorez se zatvorio. I dalje je čula muziku iza zatvorenih vrata.
Ain't We Got Fun. Dim cigare i dalje je lebdeo u vazduhu.

Elsa je na tren ostala da stoji u mestu, zbunjena. Neće je pustiti ni
da uđe? Zašto ne? Naravno, zbog prohibicije je konzumiranje alko-
hola bilo ilegalno, ali svi u gradu su ipak pili na mestima poput ovog,
a policija se pretvarala da to ne zna.

Besciljno je hodala ulicama u pravcu zgrade suda.

Potom je videla kako joj se približava neki muškarac.

Bio je visok i vitak, imao je gustu crnu kosu, samo delimično
ukroćenu blistavim gelom. Na sebi je imao prašnjave crne panta-
lone, pripijene uz uske bokove, i belu košulju zakopčanu do grla,
pokrivenu bež džemperom iz kojeg je izvirivao samo čvor karirane
kravate. Na glavi je imao dečjački kačket, ukošen.

Dok je koračao prema njoj, primetila je koliko je mlad – verovat-
no nije imao više od osamnaest godina, imao je taman ten i smeđe
oči. (Zavodljive oči, prema njenim ljubavnim romanima.)